

Vatten- och miljönämnden

Tid

Torsdagen den 16 december 2021 kl. 13:00-15:40

Plats

KS-salen

Omfattning

§§ 73-79

Beslutande

Anna Thore (S), ordförande

Daphne Thuvesson (MP)

Stephan Quist (S)

Frida Jonsson (C)

Jens Körge (V)

Birgitta Nordlöw (L)

Mats Wåhlin (KD)

Sekreterare

Lena Johansson

Justeras

Anna Thore
ordförande

Birgitta Nordlöw

Sammanträdesdatum
2021-12-16

§ 73

Naturmarkspolicy för Kalmar kommun - beslut om remiss

Dnr VMN 2021/0028

Handlingar

Serviceförvaltningens skrivelse från december 2021.

Bakgrund

Kalmar kommun har den 28 november 2019 ansökt om LONA-bidrag för att ta fram Naturmarkspolicy för Kalmar kommun. Bidrag har erhållits av Länsstyrelsen och en remissversion har nu tagits fram. Projektet syftar till att arbeta fram ett underlag av kommunal naturmark och på ett strategiskt vis arbeta för att förbättra dess naturvärde i enlighet med lokala och nationella miljömål. Policyn ska ange inriktningen av skötsel av kommunal mark för att uppnå kommunens uppsatta mål.

Sammanfattning av naturmarkspolicyn Kalmar kommun ska vara en lokal förebild för hur naturmarken sköts, där marken förvaltas på ett sätt som gynnar biologisk mångfald och rekreation. Kommunens skogsinnehav är varierat med olika typer av skog. Skogarna är främst belägna i tätortsnära miljöer men förekommer även längre ifrån bebyggelsen. I Kalmar finns det en stor koncentration av ekskog och är ett av de viktigaste områdena i landet för arter knutna till gamla ekar. Utöver eklandskapet så förekommer det även äldre tallskogar, både centralt i Kalmar och ute i övriga landskapet. Kalmar är även rikt på enskilda värdefulla träd, så kallade särskilt skyddsvärda träd. Ofta är det grova träd, över en meter i diameter, men det förekommer även andra typer av träd såsom hålträd.

Odlingslandskapet i Sverige hyser ofta hög biologisk mångfald som ska bevaras och stärkas. Blomrika marker, naturbetesmarker samt områden som hyser ovanliga eller hotade arter ska prioriteras. Kulturmiljövärden, vilket innefattar såväl bebyggelsemiljöer som kulturlandskap, ska beakta och bevaras. Jordbruksmarkerna och dess värde för livsmedelsproduktion ska skyddas. Där det är möjligt ska tillgängligheten för rekreation utvecklas i lämpliga miljöer. Tydlig skyltning och information för att undvika konflikter mellan djurhållning, odling och friluftsliv uppmuntras.

Kommunen ska sköta sina naturmarker på ett hållbart och långsiktigt sätt. Det ska finnas tillräckligt med kunskap hos de som förvaltar den tätortsnära naturen och övrig naturmark för att bevara och stärka deras värden. Kommunikation mellan kommunens förvaltningar och externa parter t.ex. entreprenörer ska vara god och frågor angående skötsel ska lyftas så snart de uppkommer.

För att undvika att åtgärder som har utförts för att gynna och utveckla frilufts- och naturvårdsåtgärder går förlorade så ska det finnas en långsiktig skötselplan och finansiering för skötsel. Det som har skapats, utvecklats eller återskapats ska skyddas på lång sikt, vilket ska beaktas vid planering av åtgärderna. Exempel på åtgärder är projekt kommunen har sökt och fått LONA-bidrag för (Lokal naturvårdssatsnings pengar från Naturvårdsverket), kompensationsåtgärder eller åtgärder som behöver utföras för artskyddsfrågor.

Sammanträdesdatum
2021-12-16

Överläggning

Under överläggningen föreslår Anna Thore (S), med instämmande av Jens Körge (V) och Birgitta Nordlöw (L), att ärendet återremitteras till samhällsbyggnadskontoret för nedanstående ändringar:

- Mjukare formulering kring skolans möjligheter att nyttja skolskogen.
- Infoga stycke om potential för naturmark att även fungera som kolsänka och bidra både till klimatneutralitet och biologisk mångfald även på jordbruksmark.
- Förutom ekologiskt jordbruk även addera andra hållbara brukningsmetoder i syfte att minska miljöpåverkan och exempelvis öka mullhalten och minska koldioxidavgång från jorden.
- Se över tydligare formulering kring uppmuntran av bete enligt ny inriktning i verksamhetsplanen.
- Tydliggör hur kommande nya grönplanen förhåller sig till policyn och andra styrdokument.

Sedan överläggningen avslutats beslutar vatten- och miljönämnden i enlighet med Anna Thores m.fl. förslag.

Beslut

Vatten- och miljönämnden återremitterar ärendet till samhällsbyggnadskontoret för nedanstående ändringar:

- Mjukare formulering kring skolans möjligheter att nyttja skolskogen.
- Infoga stycke om potential för naturmark att även fungera som kolsänka och bidra både till klimatneutralitet och biologisk mångfald även på jordbruksmark.
- Förutom ekologiskt jordbruk även addera andra hållbara brukningsmetoder i syfte att minska miljöpåverkan och exempelvis öka mullhalten och minska koldioxidavgång från jorden.
- Se över tydligare formulering kring uppmuntran av bete enligt ny inriktning i verksamhetsplanen.
- Tydliggör hur kommande nya grönplanen förhåller sig till policyn och andra styrdokument.

Protokollsanteckning

Daphne Thuvevesson (MP) lämnar följande protokollsanteckning:

”Miljöpartiet stödjer beslutet om återremiss av naturmarkspolicy så att klimatanpassningen och omställningen genom ökad kolinlagringen blir en tydlig del av målbild och strategier.

Nedan finns förslag om tillägg/ändringar i texten för att tydliggöra hur naturmarkspolicyn kan bidra till att klimatmål nås och synergier blir synliga. Dessa förslag är bara exempel och anser inte vara heltäckande.

Förslag:

Sammanträdesdatum
2021-12-16

Kalmar kommun ska vara en lokal förebild för hur naturen sköts där marken förvaltas på ett sätt som gynnar biologisk mångfald, klimatomställningen och anpassningen och rekreation. För att nå detta finns det fyra strategier:

- Bevara biologisk mångfald
- Bevara och öka kolinlagringen i marken
- Möjliggöra rekreation och friluftsliv
- Folkbildning och kommunikation om naturen och hur markförvaltningen kan bidra till att lösa klimatkrisen.

Biologisk mångfald ovanför marken ytan och mångfald av mikroliv under ytan tillsammans bidrar till ökad inlagringen av stabila kolföreningar i marken genom den Soil microbial carbon pump (MCP).

"Terrestrial ecosystems have the potential to store C, as CO₂ is fixed in plants as biomass (representing a short term C storage pool) via the process of photosynthesis, and further converts a portion of those plant biomass into the soil organic C (SOC) pool by microbial metabolic activities that lead to long-term C storage (Schimel och Schaeffer, 2012; Liang et al., 2017) The SOC pool, as twice the size of the atmospheric C pool, is the largest dynamic terrestrial C pool, so even small changes in it are so large that they could have a significant impact on atmospheric CO₂ level (Eswaren et al., 1993; Stockman et al., 2013).

Microorganisms have now been considered important as both the primary agents of SOC decomposition and the dominant agents of SOC formation, understanding C dynamics in soils therefore stems from the understanding of microbial-mediated processes related SOC dynamics (Bradford et al., 2016; Liang et al., 2017). Such processes are important to be explored to understand their role in controlling atmospheric CO₂ level and land productivity."

(Soil microbial carbon pump: Mechanism and appraisal, Chao Liang, Inst of Applied Ecology, Chinese Academy of Sciences, Shenyang 110016, China published in Soil Ecology Letters, 2020, 2(4): 241 - 254, <https://doi.org/10.1007/S42832-020-0052-4>)

Förslag till ändringar i texten:

s. 6 Bevara och öka kolinlagring i marken

- minimal jordbearbetning
- marktäcke med levande växter året om
- marktäcke som skyddar markytan
- maximal biologisk mångfald i växtlighet ovanför marken
- rikt djurliv
- öka mångfalden av växter på åkermark, vall och betesmark
- premiera ekologiskt kretsloppsjordbruk, conservation agriculture, kompanjonodling och regenerativt jordbruk på kommunal mark via avtal
- stödja utveckling av mätmetoder, odlingsmetoder och ersättningsmodeller genom samarbete med organisationer som kolinlagring.se, carbon tracker, m.fl. som, i samarbete med bönder, arbeta för ökad kolinlagring i marken
- m.m.

s. 7 Syfte bibehålla den biologisk mångfalden och bidra till klimatomställningen och anpassningen genom ökad kolinlagringen i marken.

s. 8 (29) Naturmarkspolicy bidrar främst till att nå målen 15 Ekosystem och biologisk mångfald och 13 Bekämpa klimatförändringarna

Sammanträdesdatum
2021-12-16

- s. 9 (29) Genom naturmarkspolicyn bidrar Kalmar kommun i arbetet med följande miljömål: 1. Begränsad klimatpåverkan
- s. 10 (29) Trädplanen behöver utvecklas för att inkludera information om vilken roll träd kan ha i klimatomställning och anpassning och identifiera nödvändiga åtgärder.
- s. 10 (29) Den nya grönstruktur plan (grön infrastruktur) ska inkludera informationen om hur grön infrastruktur påverka klimatet och nödvändiga åtgärder för klimatomställningen och anpassningen.
Utöver som omfattar - skiktkartor som visar område med hög översvämningsrisk, utdikade torvriska marker.
- s. 10 Trädplan Inkludera som mål att identifiera och utveckla trädens roll i klimatanpassningen och omställningen.
- s. 11 (29) Enligt beslut i VMN nov 21 ska Program för friluftsliv också inkludera mål för klimatanpassning och omställning (ser Mp protokollsanteckning, VMN nov 2021).
- s. 12(29) Utveckla samverkan med koppling mellan kulturmiljö, naturvård, klimatanpassning/omställning och friluftsliv.
- s. 12 (29) Underhålla och sköta natur, skog- och jordbruksmark så att den erbjuder goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv och klimatanpassning/omställning.
- s. 13 (29) I fortsatt arbete för att inkludera vegetationsrika havsbottnar med mera i ansvarsnaturtyper ska syfte med naturvårdsarbetet också inkludera förbättrade förutsättningar för klimatanpassningen och omställningen.
- s. 14 (29) Reglerande ... lokalt och globalt klimat.
- s. 14(29) Stödjande naturliga kretslopp av vatten, kol, näringsämne, näringsrik jord/kolinlagring.
- s. 15 (29) "I de fall där kommunen väljer att exploatera dessa marker ska de kompenseras med t.ex. inköp av mark i närområdet med samma värden." Detta är inte kompensation. Naturen bry sig inte om vem som äger marken. Äkta kompensation skulle vara att kommunen skapar ett nytt område med höga naturvärden. Men återskapande av område med höga naturvärden behöver göras ändå så det är tveksam om det finns utrymme för kompensation.
- s. 16 (29) Friluftsliv, biologisk mångfald och kolinlagring går ofta hand i hand. I planering av rekreationsområden ska parallella stigar finnas så att när slitage sker kan man lätt stänga av så att naturen kan återhämta sig.
- s. 16(29) Kommunen ska aktivt informera om de speciella värden och funktioner som finns i olika naturtyper.
- s. 17(29) Utdikande av torvmarker har lett till att grundvatten sänks och torka uppstår på andra skogsområden.
- s. 18(29) Träd bevarar också kol och vatten i marken, minskar temperaturen genom transpiration, cirkulerar vatten.
- s. 19 (29) Våtmarker i skog. Torvriska skogs- och odlingsmarker släpper ut mycket CO2 när de dikas ur. Där det är möjligt ska dessa återvätas för att bevara kolinlagringen.
- s. 19(29) Blandskog minskar risken för bränder att sprida sig snabbt. Bland- skogar hjälper också till att hålla den MCP aktiv under en längre period.
- s. 21 (29) Våtmarker i skog. Utdikad skog på torvrik jord släpper ut CO2.
- s. 22 (29) Planerad bete (holistisk management) på betesmark som har en stor artvariation ökar biomassproduktion och kolinlagring i marken samtidigt som den biologisk mångfald bevaras.

Sammanträdesdatum
2021-12-16

s. 22 (29) Åkermark Odlingsmetoder som gynnar den MCP (microbial carbon pump) gör marken bördigare och friskare och minskar behovet av gödsel och kemikalier. Markens struktur är bättre, infiltration av vatten förbättras (mindre erosion och övergödning) och marken klarar av torkan bättre. Regenerativt jordbruk, Conservation agriculture, kompanjonodling, ekologiskt kretsloppjordbruk förespråkar alla olika metoder som till varierande grad, stödjer MCP:s viktiga funktion.”

Frida Jonsson (C) lämnar följande protokollsanteckning:

” Jag tycker inte att kommunen ska ha inriktning mot hyggesfritt skogsbruk på all sin skogsmarksareal. Jag tycker att hyggesfritt skogsbruk ska finnas med som en möjlig skötselmetod i bestånd som är lämpliga.”

§ 74

Yttrande över Miljömålsrådets årsrapport 2021

Dnr VMN 2021/0027

Handlingar

Kommunledningskontorets skrivelse från december 2021.

Bakgrund

Regeringen har inrättat Miljömålsrådet för att stärka berörda myndigheters roll i genomförandet av miljöpolitiken. Miljömålsrådet innefattar 17 nationella myndigheter och länsstyrelserna. Miljömålsrådet presenterar i sin årsrapport en lista över gemensamma åtaganden om insatser och förslag till regeringen, för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen.

Miljömålsrådet arbetar inom sju programområden: Ramverk för nationell planering, Staten går före, Styrmedel för hållbar konsumtion, Hållbar elektrifiering, Klimathänsyn i bygg- och anläggningsbranschen, Syntesarbete om ett hållbart livsmedelssystem samt Insatser för grön infrastruktur.

Kommunledningskontoret har tagit fram ett förslag till yttrande över årsrapporten enligt följande:

”Miljömålsrådet listar förslag på fem nya etappmål samt fyra Regeringsuppdrag kopplat till de nationella miljömålen. Förslagaget på etappmål om myndigheters tjänsteresor ligger under den målsättning som Kalmar kommun, och många kommuner med oss, har för sina tjänsteresor och känns inte som det föredöme det skulle kunna vara. För detta skulle målet behöva spetsas.

Förslaget på etappmål om att grön infrastruktur ska beaktas i beslut och planer anses för vagt. Bör skrivas så att det är tydligt att det är i början av planprocessen som dessa frågor måste in.

Förslaget på etappmål om ekologisk funktionalitet i slättbyggden har man skrivit i konsekvensanalysen att jordbrukets produktivitet kan påverkas negativt. Med det ändrade klimatet kan det snarare vara så att produktiviteten ökar och således borde konsekvensanalysen även beakta det. I övrigt ställer sig Kalmar kommun bakom Miljömålsrådets förslag.”

Sammanträdesdatum
2021-12-16

Överläggning

Karin Löfström, kommunledningskontoret, redogör för förslag till yttrande över Miljörådets årsrapport 2021.

Under överläggningen redovisas följande förslag:

1. Daphne Thuvevesson (MP) föreslår att vatten- och miljönämnden ska besluta i enlighet med kommunledningskontorets förslag med följande tillägg:

”Etappmålet om att den ekologiska funktionaliteten i slättbygd ska väsentligen ha förbättrats till 2027. En konsekvens av detta beslut att permanenta småbiotoper anläggs på åkermark, kan det påverka jordbrukarnas produktion negativt.

Den ekologiska funktionaliteten i slättbygd är en förutsättning för att jordbrukarnas produktion kan fortsätta vara lönsamt nu när klimatförändringarna med ökad risk av torka, översvämningar och sjukdomsangrepp som blir allt intensivare och varar längre. Utöver ökad biologisk mångfald (småbiotoper anlagd på åkermark) krävs ändringar i produktionen som ökar kolinlagringen i marken. Ökad kolinlagring kräver att mikrolivs avgörande roll för både nerbrytande av organiskt material och uppbyggande av stabila långlivade kolföreningarna stöds genom t.ex. regenerativt jordbruk, conservationsjordbruk, ekologiskt kretslopps jordbruk. 2027 kan jordbrukarnas ekonomiska situation ha förbättrats genom bördigare jordar och minskat behov av insatsmedel (konstgödsel och kemikalier) men en viss stöd under omställningstid kan vara nödvändig.”

2. Jens Körge (V) föreslår att vatten- och miljönämnden ska besluta i enlighet med kommunledningskontorets förslag med följande tillägg:
"Miljömålsrådet bör spetsa etappmålet om myndigheters tjänsteresor. Idag är det lägre ställt än kommunens mål. Myndigheternas mål bör ligga i framkant."

Sedan överläggningen avslutats beslutar vatten- och miljönämnden att ge Karin Löfström, kommunledningskontoret, i uppdrag att göra de föreslagna ändringarna i yttrandet och föreslår därefter kommunstyrelsen att anta det som Kalmar kommuns yttrande över Miljömålets årsrapport.

Beslut

Vatten- och miljönämnden föreslår att kommunstyrelsen efter föreslagna ändringar antar kommunledningskontorets yttrande som sitt.

Yttrandet översänds som Kalmar kommuns svar på Miljömålsrådets årsrapport 2021.

Protokollsanteckning

Daphne Thuvevesson (MP) lämnar följande protokollsanteckning:

”Etappmålet om att den ekologiska funktionaliteten i slättbygd ska väsentligen ha förbättrats till 2027. En konsekvens av detta beslut att permanenta småbiotoper anläggs på åkermark, kan det påverka jordbrukarnas produktion negativt.

Den ekologiska funktionaliteten i slättbygd är en förutsättning för att jord-

Sammanträdesdatum
2021-12-16

brukarnas produktion kan fortsätta vara lönsamt nu när klimatförändringarna med ökad risk av torka, översvämningar och sjukdomsangrepp som blir allt intensivare och varar längre. Utöver ökad biologisk mångfald (småbiotoper anlagd på åkermark) krävs ändringar i produktionen som ökar kolinlagringen i marken. Ökad kolinlagring kräver att mikrolivs avgörande roll för både nerbrytande av organiskt material och uppbyggande av stabila långlivade kolföreningarna stöds genom t.ex. regenerativt jordbruk, conservation jordbruk, ekologisk kretsloppsjordbruk. 2027 kan jordbrukarnas ekonomiska situation ha förbättrats genom bördigare jordar och minskad behov av insatsmedel (konstgödsel och kemikalier) men en viss stöd under omställningstid kan vara nödvändig.”

§ 75

Redovisning av uppdrag i verksamhetsplanen: Klimatpåverkan och beräkningar i byggnation

Överläggning

Under överläggningen redovisar Gunilla Svensson, serviceförvaltningen, uppdrag i verksamhetsplanen: Klimatpåverkan och beräkningar i byggnation.

Beslut

Vatten- och miljönämnden fattar inte något beslut med anledning av informationen.

§ 76

Redovisning av uppdrag i verksamhetsplanen: Nya områden för alternativ odling, rekreation, biologisk mångfald m.m.

Överläggning

Under överläggningen informerar Eva-Lena Larsdotter, kultur- och fritidsförvaltningen, om uppdrag i verksamhetsplanen: Nya områden för alternativ odling, rekreation, biologisk mångfald m.m.

Beslut

Vatten- och miljönämnden fattar inte något beslut med anledning av informationen.

§ 77

Information om klimatanalys vid större investeringar

Överläggning

Under överläggningen informerar Yvonne Norman, kommunledningskontoret, om klimatanalys vid större investeringar. På ett femtontal mindre investeringar, som redan är beslutade av kommunfullmäktige, har prov på klimatanalyser genomförts.

Sammanträdesdatum
2021-12-16

Erfarenheterna av detta arbete kommer användas i kommande processer och ger också bland annat ett bra underlag för klimatsmarta val i byggprocesserna. Viktigt att arbetet med klimatanalyser taktar med till exempel andra nationella lagar och riktlinjer, som blir ett stöd i hur den fortsatta processen med klimatanalyser ska utformas.

Beslut

Vatten- och miljönämnden fattar inte något beslut med anledning av informationen.

§ 78

Information om medverkan i 100 klimatneutrala städer i Europa

Överläggning

Under överläggningen informerar Anna Thore, vatten- och miljönämndens ordförande, om att Kalmar kommun har ansökt om medverkan i 100 klimatneutrala städer i Europa.

§ 79

Information om Miljöbokslut 2021

Överläggning

Under överläggningen informerar Jan Johansson om Miljöbokslut 2021.

Miljöbokslutet är nu, som brukligt den här tiden på året, färdigt för korrekturläsning. De tjänstepersoner som bidragit med text har fått det utskickat, så de kommer granska detaljerna. Sen är vi mycket glada om ledamöterna i vatten- och miljönämnden ser på texten med generella, övergripande ögon så att det som står kan nämnas till exempel. Mötet beslutade att ni skickar eventuella tankar till Anna Thore, som sammanställer och skickar till Jan Johansson, med Karin Löfström som kopia.

Den 7 januari önskas dessa kommentarer vara Jan Johansson och Karin Löfström tillhanda. Sen gällande det politiska förordet är det 17 januari som senaste datum.

Beslut

Vatten- och miljönämnden fattar inte något beslut med anledning av informationen.